

УДК 347.61:364.28

Владислав Романович ПЛЕХАНОВ,

курсант 3 курсу факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

Олексій Михайлович РВАЧОВ,

*старший викладач кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки
факультету № 4*

Харківського національного університету внутрішніх справ

Павло Валентинович МАКАРЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

заступник декана з навчально-методичної роботи факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНЕ РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ TELEGRAM ЧАТ-БОТУ МВС УКРАЇНИ «#ДІЙПРОТИНАСИЛЬСТВА»

У зв'язку із встановленням карантинно-обмежувальних заходів, пов'язаних із пандемією коронавірусної хвороби COVID-19, як в Україні, так і в багатьох інших країнах світу, виник потенційний ризик збільшення випадків домашнього насильства у сім'ях, які перебувають на самоізоляції.

28 березня 2020 року видання «The Guardian» опублікувало дані експертів з різних країн світу (Бразилії, Німеччини, Китаю, Греції), що через запровадження в цих країнах карантинних заходів та необхідності громадян залишатися вдома на самоізоляції, в цих країнах збільшилась кількість випадків домашнього насильства [1].

В період карантину підрозділи МВС України були переведені на посилений варіант несення служби. Але попри це, у фокусі діяльності правоохоронців незмінно залишається питання протидії домашньому насильству.

За I квартал 2020 року в Україні було зафіксовано 46 997 звернень з приводу домашнього насильства, що на 48% більше порівняно з аналогічним періодом минулого року (31 735 звернень), з них:

- від дітей надійшло 420 звернень, що становить 0,8% від загальної кількості;
- від жінок – 40 200 звернень, що становить 85% від загальної кількості;
- від чоловіків – 6 377 звернень, що складає 13,6% від загальної кількості звернень.

Обліковано 103 звернення щодо вчинення домашнього насильства стосовно осіб з інвалідністю [2].

Особи, яким стало відомо про вчинення домашнього насильства, зокрема, якщо постраждалими особами стали або можуть стати діти, то вони мають можливість невідкладно повідомити про це до районних, районних державних адміністрацій у містах Києві та Севастополі, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад, уповноважених підрозділів органів Національної поліції України або до цілодобового Кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, який працює на базі державної установи «Урядовий контактний центр» за номером «15-47».

З метою швидкого, доступного та оперативного реагування на випадки вчинення насильства, запобігання та протидії домашньому насильству МВС України ініціювало створення чат-боту, який повинен надавати громадянам інформаційну підтримку та можливість з'єднання з поліцією і контактними центрами осіб, які потребують допомоги.

За ініціативи заступниці Міністра внутрішніх справ України Катерини Павліченко та під її безпосереднім керівництвом було сформовано робочу групу з розробки чат-боту для запобігання та протидії домашньому насильству. До складу робочої групи увійшли представники МВС України, Національної поліції України та науково-педагогічні працівники Харківського національного університету внутрішніх справ.

Перед початком розробки чат-боту членами робочої групи було проведено пошук та аналіз інформації про подібні реалізовані чат-боти в інших країнах світу.

Так на початку травня 2019 року у Казахстані було презентовано Telegram чат-бот «Bala Qorgau» (https://t.me/bala_qorgau), який був розроблений Комітетом з охорони прав дітей Міністерства освіти і науки Республіки Казахстан (МОН РК) з метою оперативного виявлення порушення прав, насильства або жорстокого поводження по відношенню

до неповнолітніх, а також повідомлення про факти неетичної поведінки педагогів. Отриманні від користувачів данні Комітет з охорони прав дітей МОН РК направляє в компетентні органи для негайного вжиття заходів [3].

Наприкінці листопада 2019 року у Білорусії на базі загальнонаціональної «гарячої лінії» для постраждалих від домашнього насильства 8-801-100-8-801 було запущено новий сервіс – Telegram чат-бот для постраждалих від домашнього насильства та свідків цього правопорушення (<https://t.me/HelpHotlineBot>), отримав назву «Допомога постраждалим від домашнього насильства». Даний чат-бот може надати адреси і телефони як державних, так і громадських організацій, що працюють у сфері протидії домашнього насильства, зорієнтує в можливостях отримання різного роду допомоги, в тому числі екстрену, в пошуку притулку або кризової кімнати. Після початку роботи з чат-ботом користувач може обрати вид допомоги, яка йому необхідна, зазначити регіон свого проживання та отримати необхідні контакти та адреси (у тому числі на мапі) місць надання відповідної допомоги [4].

В Нідерландах в 2019 році у Маастрихтському університеті розробили Telegram чат-бот #MetooMaastricht з технологію машинного навчанням, який намагається вислухати жертв сексуальних домагань і посягань, а також пропонує їм поради та допомогу. Даний бот навчений аналізувати повідомлення від жертви, щоб класифікувати тип переслідування і визначити, наприклад, чи була атака словесною або фізичною. Він також може запросити основну інформацію, таку як час і дата нападу, перш ніж рекомендувати жертвам медичне або психологічне лікування, в залежності від ступеня тяжкості, і допомогти їм повідомити про їх гвалтівника в поліцію з контактною інформацією [5].

Також були проаналізовані можливості та функціонал інших чат-ботів у цій сфері.

Психотерапевтичний чат-бот «Карим», спроектований X2A1, стартапом розробників штучного інтелекту з Кремнієвої Долини, для надання консультацій та підтримки сирійським біженцям [6].

Філіппінським жіночим об'єднанням «Gabriela» було розроблено чат-бот «Gabbie» для Facebook Messenger, за допомогою якого філіппінці можуть повідомити про випадки сексуального насильства або домагань. Коли людина відправляє повідомлення даному чат-боту, то програма запитує у користувача чи є він чи вона жертвою сексуального насильства

або домагань, або просто хоче дізнатися про цю проблему детальніше. У «Gabbie» містяться витяги з законів Філіппін, що стосуються насильства над жінками. Якщо користувач хоче поскаржитися на насильника, «Gabbie» задає кілька запитань про те, що трапилося, а потім відповіді розміщуються в формі, яку користувач може завантажити і передати адвокатам, відділу з управління персоналом або державним установам. Також існує можливість направити скаргу в групу «Gabriela» [7].

Telegram чат-бот «SaveYourself.Bot» (<https://t.me/saveyourselfbot>) розповідає, що робити, куди йти і як реагувати на випадки насильства і булінг [8].

Із числа курсантів факультету № 4 (кіберполіції) Харківського національного університету внутрішніх справ було підібрано осіб, які займаються програмною реалізацією чат-боту та які вже мають досвід розробки Telegram чат-боту «СтопНаркотик» [9].

09 квітня 2020 року заступниця Міністра внутрішніх справ України Катерина Павліченко презентувала розроблений Telegram чат-бот «#ДійПротиНасильства» (https://t.me/police_helpbot).

Даний чат-бот може:

- допомогти викликати служби допомоги (поліцію і «швидку допомогу»);
- роз'яснити, що таке домашнє насильство та як протидіяти цьому явищу, повноваження органів і установ, які здійснюють заходи з попередження домашнього насильства;
- переадресувати на спеціалістів безоплатної правової допомоги, які нададуть юридичну консультацію в онлайн-режимі;
- надати контакти служб допомоги на регіональному рівні: соціальних служб та територіальних підрозділів Національної поліції України [10].

Мінсоцполітики як спеціально уповноважений орган у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, який формує і реалізує державну політику у цій сфері та координує діяльність суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечує чат-бот «#ДійПротиНасильства» контактами загальних та спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Станом на 05 травня 2020 року ознайомилися із можливостями чат-боту «#ДійПротиНасильства» більше 2 500 користувачів месенджеру Telegram, 86% яких залишили контакти чат-боту у себе в месенджері. Це може свідчити про важливість теми домашнього насильства в умовах сьогодення [11].

На теперішній час тривають роботи щодо розробки аналогічно чат-боту для месенджера Viber.

Список бібліографічних посилань

1. Lockdowns around the world bring rise in domestic violence // The Guardian. 28.03.2020. URL: <https://www.theguardian.com/society/2020/mar/28/lockdowns-world-rise-domestic-violence> (дата звернення: 11.05.2020).
2. Органи влади об'єднують зусилля, щоб запобігти та протидіяти домашньому насильству // Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. 05.05.2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/obyednuyemo-zusillya-vsih-organiv-vladi-shchob-zapobigti-ta-protidiyati-domashnomu-nasilstvu> (дата звернення: 11.05.2020).
3. Создан чат-канал «BALA QORǴAY» // Казинформ : международное информационное агентство. 02.04.2019. URL: https://www.inform.kz/ru/sozdan-chat-kanal-bala-qor-a_a3513268 (дата звернення: 11.05.2020).
4. Общенациональная горячая линия для пострадавших от домашнего насилия запускает новый сервис помощи // Гендерные перспективы : сайт. 28.11.2019. URL: <https://www.genderperspectives.by/novosti/593-goryachaya-liniya-dlya-postradavshikh-ot-domashnego-nasiliya-zapuskayet-novyy-servis-pomoshchi> (дата звернення: 11.05.2020).
5. Quach K. #MeToo chatbot, built by AI academics, could lend a non-judgmental ear to sex harassment and assault victims // The Register : site. 11.09.2019. URL: https://www.theregister.co.uk/2019/09/11/ai_harassment_help_chatbot/ (дата звернення: 11.05.2020).
6. Чат-бот сейчас вас примет // Спільне: журнал соціальної критики. 06.02.2017. URL: <https://commons.com.ua/uk/chat-bot-sejchas-vas-primet/> (дата звернення: 11.05.2020).
7. Чат-бот «Gabbie» помогает жертвам сексуального насилия на Филиппинах // GlobalVoices : site. 16.10.2018. URL: <https://ru.globalvoices.org/2018/10/16/77844/> (дата звернення: 11.05.2020).
8. SaveYourself.bot: что делать и куда идти в случае насилия и буллинга // Loyer : site. 08.04.2019. URL: <http://loyer.com.ua/ru/24819-2/> (дата звернення: 11.05.2020).

9. Рвачов О.М., Лактіонов В.В., Дацюк Д.О. Сучасні методи активного залучення населення до протидії збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів через мережу Інтернет // Протидія кіберзагрозам та торгівлі людьми (26 листоп. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків : ХНУВС, 2019. С. 210–217.
10. МВС запустило чат-бот щодо протидії домашньому насильству в умовах карантину, – Катерина Павліченко // Єдиний портал органів системи МВС України. 09.04.2020. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/29702_MVS_zapustilo_chat_bot_shchodo_protidii_domashnomu_nasilstvu_v_umovah_karantinu_Katerina_Pavlichenko.htm (дата звернення: 11.05.2020).
11. МВС впроваджує нові підходи у інформуванні та реагуванні на домашнє насильство, - Катерина Павліченко // Єдиний портал органів системи МВС України. 05.05.2020. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/30455_MVS_vprovadzhu_novi_pidhodi_u_informuvanni_ta_reaguvanni_na_domashn_nasilstvo_Katerina_Pavlichenko.htm (дата звернення: 11.05.2020).

Одержано 11.05.2020